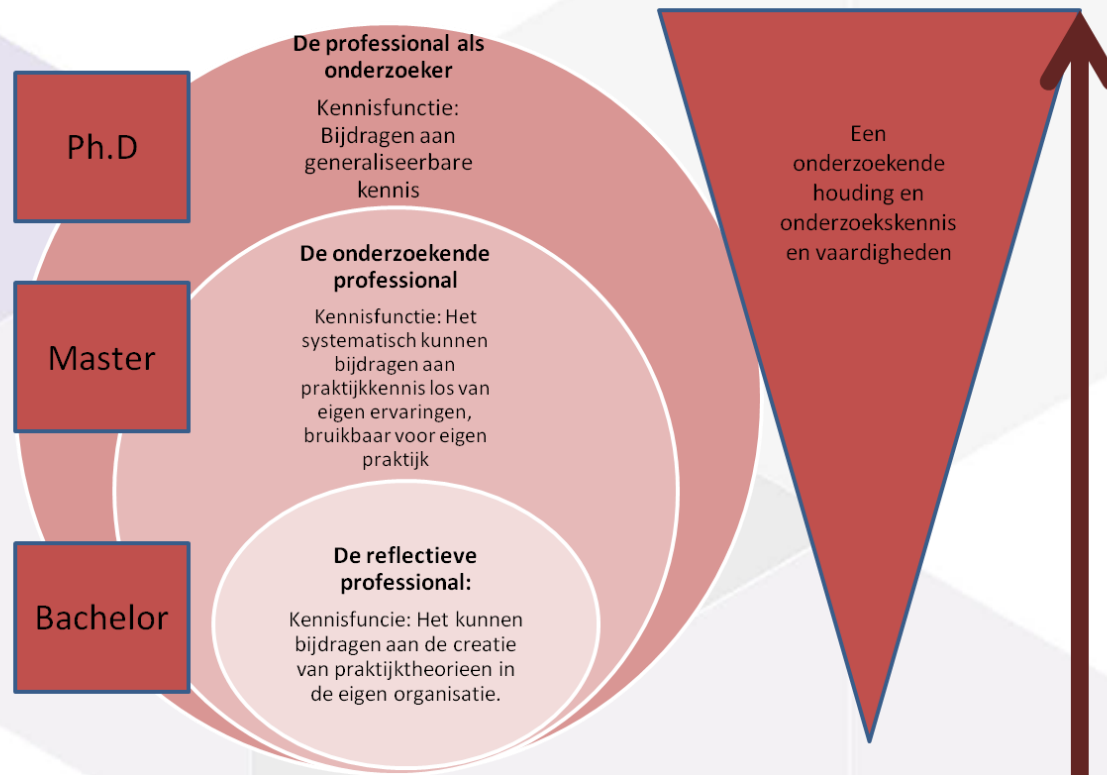

TRIPLE-LOOP LEARNING: HBO, OPLEIDER EN STUDENT IN ONTWIKKELING

INNOVATIE VAN HET ONDERZOEKSCURRICULUM IN DE LERARENOPLEIDINGEN

Dr. Mascha Enthoven, Prof. dr. Ron Oostdam,
dr. Bert van Veldhuizen, Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding,
Hogeschool van Amsterdam
Drs. Marleen Hennen, tweedegraads lerarenopleidingen, Hogeschool
van Amsterdam

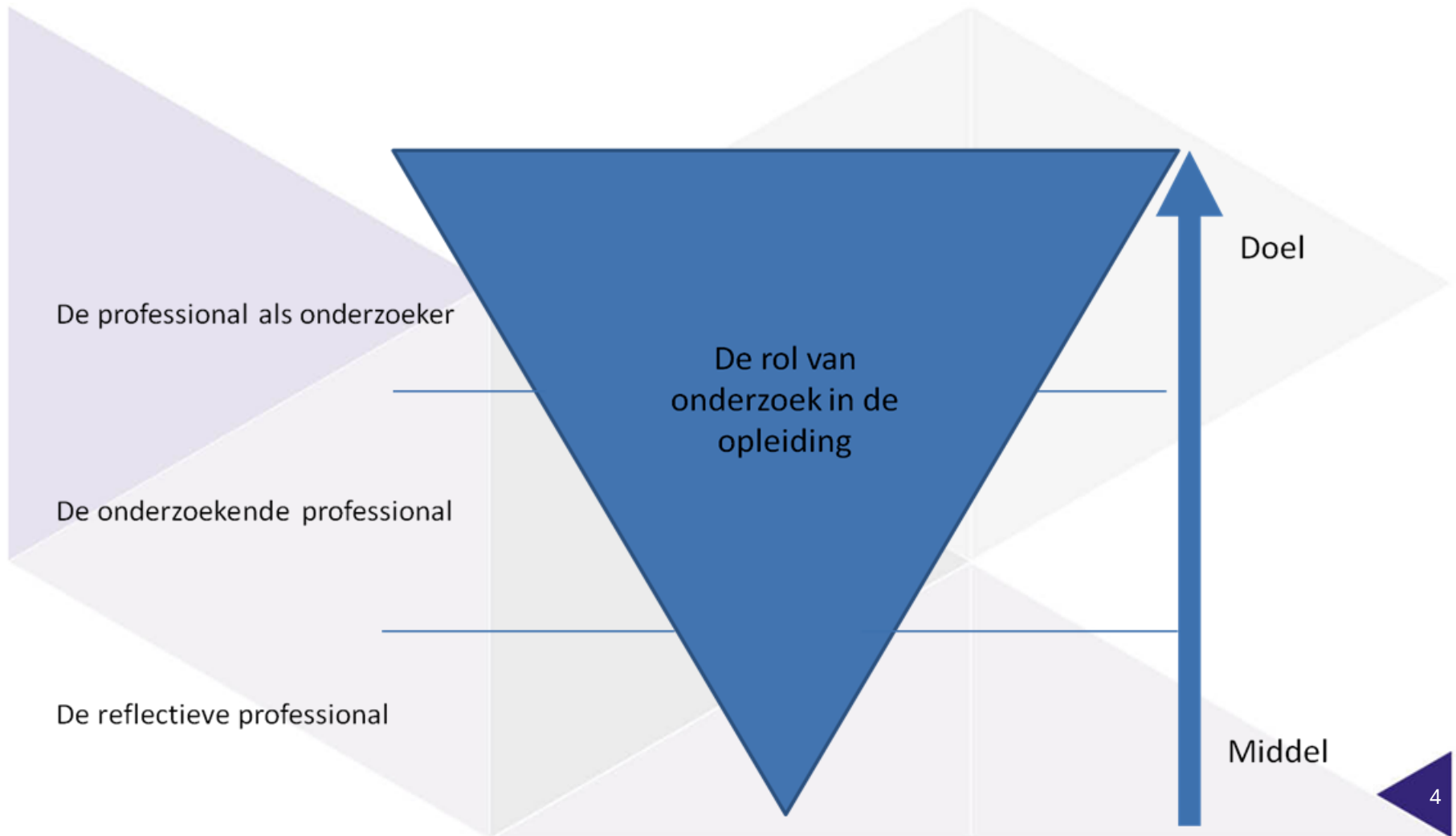
VAN REFLECTIEVE PROFESSIONAL NAAR PROFESSIONAL ALS ONDERZOEKER

Figuur 1: Continuüm van de reflectieve professional naar de professional als onderzoeker, Enthoven en Oostdam, 2013

ONDERZOEK ALS MIDDEL OF DOEL

- De reflectieve professional (professioneel bachelorniveau):
een onderzoekende houding en kennis en vaardigheden om op een data-geinformeerde manier te werken om zijn eigen handelen en zijn context beter te begrijpen;
- De onderzoekende professional (professioneel masterniveau):
een onderzoekende houding en kennis en vaardigheden om middels onderzoek te komen tot verbeteringen van de eigen praktijk;
- De professional als onderzoeker (academische master of Ph.D niveau):
een onderzoekende houding en kennis en vaardigheden om bij te dragen aan kennisontwikkeling (over verbeteringen in de praktijk).

DE REFLECTIEVE PROFESSIONAL: KRITISCHE ONDERZOEKENDE HOUDING BIJ LERAREN

- Nieuwsgierig zijn / Willen weten / Je dingen afvragen.
- Een open houding / Op zoek naar eigen vooronderstellingen/ Oordeel kunnen uitstellen.
- Kritisch zijn: is het wel zo? / Zaken in twijfel trekken
- Willen begrijpen / Tot inzicht willen komen / Willen doorgronden.
- Bereid zijn tot perspectiefwisseling
- Distantie nemen van routines / Vraagtekens bij het vanzelfsprekende / Gebaande paden durven verlaten / Eigen richting durven kiezen
- Gerichtheid op bronnen / Willen voortbouwen op eerdere opvattingen en ideeën
- Gerichtheid op zeker weten / Goede bronnen willen gebruiken / Nauwkeurig willen zijn
- De behoefte hebben om opgedane kennis met anderen te delen.

GEWENSTE KENNIS EN VAARDIGHEDEN OP HET GEBIED VAN ONDERZOEK?

Deze zijn afhankelijk van het beroepsbeeld in de specifieke beroepscontext en de gekozen methodologie in het HBO:

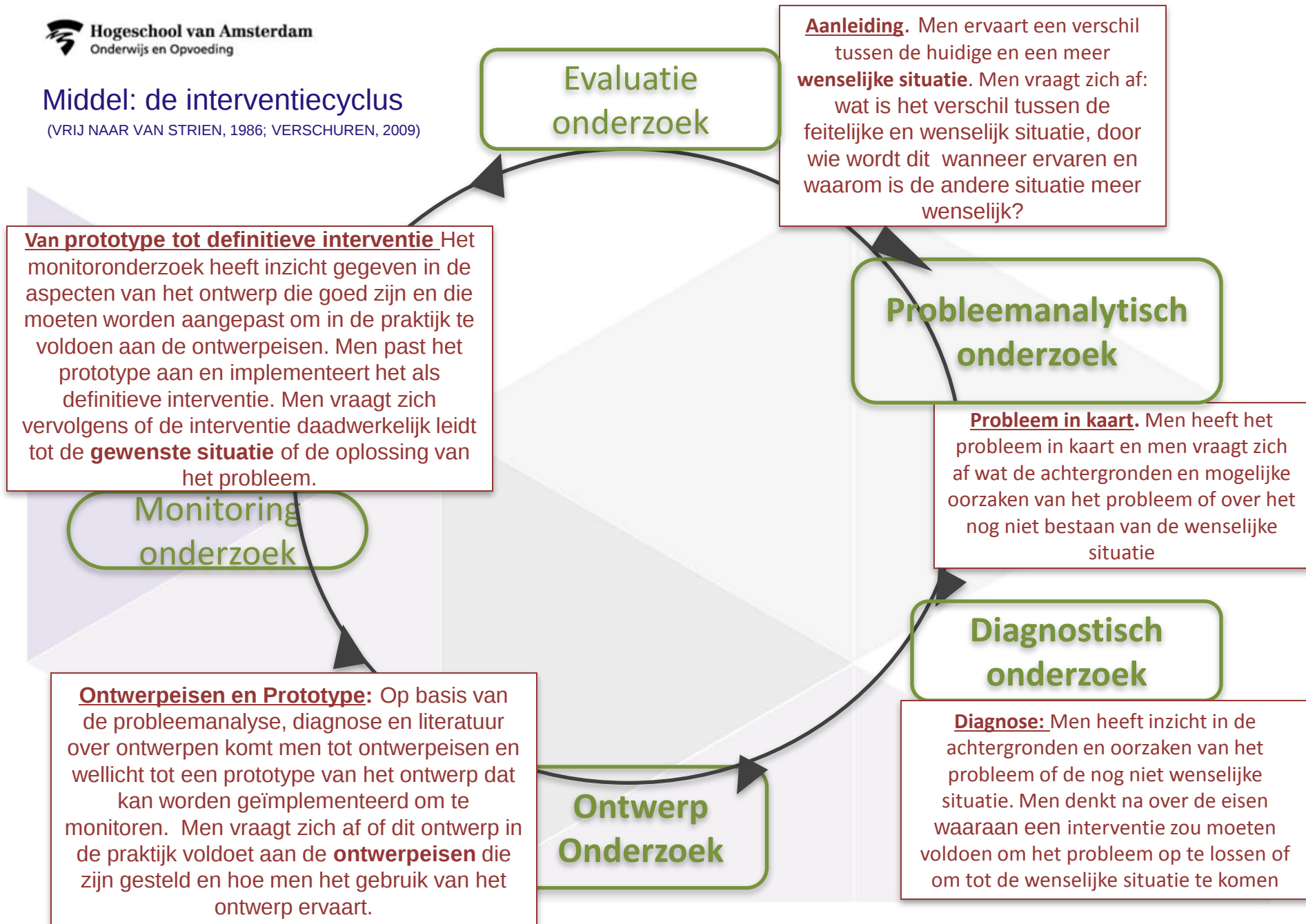
Praktijkgericht onderzoek.

PRAKTIJKGERICHTE METHODOLOGIE

De interventiecyclus als generiek procesmodel voor het verbeteren van de (beroeps)praktijk.

Middel: de interventiecyclus

(VRIJ NAAR VAN STRIEN, 1986; VERSCHUREN, 2009)

OVEREENKOMSTEN EN VERSCHILLEN BACHELOR- EN MASTERSTUDENTEN

- Zowel bachelor- als masterstudenten dienen kennis en vaardigheden op het gebied van onderzoek te ontwikkelen;
- De bachelorstudenten met name gericht op het versterken van hun kritische, onderzoekende houding;
- De masterstudenten daarnaast gericht op het onderzoeksmatig intervenieren in hun praktijk.

DE INTERVENTIECYCLUS EN HET ONTWIKKELEN VAN EEN KRITISCHE ONDERZOEKENDE HOUDING

- Het leren opknippen van veranderingen in stappen die kunnen worden gevoed met (bestaand) onderzoek.
- Het leren uitvoeren van een of enkele stappen uit de interventiecyclus (zie ook Verschuren. 2012).
- Veel nadruk op probleemanalytisch en diagnostisch onderzoek: Is er eigenlijk een probleem en zo ja, hoe zit dit probleem in elkaar?

DE INTERVENTIECYCLUS EN HET LEREN INITIEREN EN KRITISCH VOLGEN VAN INTERVENTIES

- Het leren opknippen van veranderingen in stappen die kunnen worden gevoed met (bestaand) onderzoek.
- Het leren uitvoeren van een of enkele stappen uit de interventiecyclus (zie ook Verschuren. 2012).
- Veel nadruk op ontwerpprincipes en monitoronderzoek op basis van de resultaten van een grondige probleemanalyse en diagnoseonderzoek. Monitoronderzoek in plaats van evaluatieonderzoek, dus wat gebeurt en met mijn interventie in de praktijk. Voldoet deze aan mijn ontwerpprincipes en hoe ervaart men de uitvoering ervan?

KENNIS EN VAARDIGHEDEN OP HET GEBIED VAN ONDERZOEK (BACHELOR- EN MASTERSTUDENTEN (ENTHOVEN & OOSTDAM, 2013))

- het kunnen denken en werken volgens de interventiecyclus als procesmodel voor het begrijpen en verbeteren van de beroepspraktijk;
- het kunnen opzetten en uitvoeren van probleemanalytisch onderzoek (analyse van het verschil tussen de feitelijke en de wenselijke situatie) en diagnostisch onderzoek (het in kaart brengen van de redenen van het nog uitblijven van de wenselijke situatie);
- het kunnen herkennen van reeds beschikbare data in de schoolcontext zoals documenten (schoolplannen e.d.), leerresultaten, leerling-werk, observeerbaar gedrag;
- het kunnen vinden en toegang krijgen tot relevante (wetenschappelijke) literatuur;
- het kunnen lezen en interpreteren van (wetenschappelijke) literatuur;
- het kunnen kiezen van (wetenschappelijke) literatuur ten behoeve van het maken van een theoretisch kader en het vinden van antwoorden op onderzoeks(deel)vragen door middel van eenvoudige literatuuronderzoek;

- het kunnen gebruik maken van eenvoudige analysetechnieken voor het analyseren van reeds beschikbare data (zoals het kunnen interpreteren van cijfermateriaal; eenvoudige kwalitatieve analyse, elementaire statistiek);
- het kunnen genereren van data door middel van dataverzamelmethode die relevant zijn voor de onderwijspraktijk en geschikt voor kleine steekproeven zoals interviews, focusgroeps gesprekken, hardopdenkprotocollen, learner reports, logboeken;
- het begrijpen van het nut van triangulatie en het kunnen toepassen ervan;
- het begrijpen van en het kunnen streven naar validiteit en betrouwbaarheid;
- het kunnen verbinden van conclusies aan de resultaten van het onderzoek;
- verslag kunnen doen van het onderzoek, zowel mondeling als schriftelijk.

AANVULLENDE KENNIS EN VAARDIGHEDEN VOOR MASTERSTUDENTEN

- het kunnen opzetten en uitvoeren van ontwerp- en monitoringonderzoek;
- het kunnen voldoen aan criteria voor goed onderzoek (validiteit, betrouwbaarheid);
- het kunnen analyseren en integreren van verschillende bronnen in wetenschappelijke literatuur om te komen tot een theoretisch kader en antwoorden op deelvragen door middel van literatuuronderzoek.

BEGELEIDERSKWALITEITEN

- Het sturen van het denkproces van de student in het opknippen van een gewenste verbetering in de praktijk;
- Het sturen op het stellen van vragen na elke stap en op basis van de resultaten van elke stap in de interventiecyclus;
- Het sturen op coherentie tussen hoofd- en deelvragen en gekozen soort onderzoek;
- Het sturen op validiteit van de gekozen methode.